

Otázka: Vztah sociální politiky a demografie

Předmět: Společenské vědy, Politologie

Přidal(a): Sagitt

VZTAH SP A DEMOGRAFIE

Demografie = věda o obyvatelstvu, studující lidské populace,

- Studuje různé jevy – naroz, úmrtí, migraci apod.,
- Zajímá jí četnost, struktura populace a procesy v ní probíhající,
- Populační věda – zajímá se o konkrétní populace,

Populace = skupina lidí žijící v určitém prostoru a čase, a kteří mají společné znaky (př. barva kůže),

- Vznikla v důsledku migrací, mívají spol. jaz., kulturu, mentalitu,

Obyvatelstvo = soubor lidí žijících na určitém území (státu, kraje, města),

- charakteristikou obyvatelstva je etické a národnostní složení nebo hustota osídlení či struktura dle pohlaví nebo věku apod...

Demografie se zajímá:

1. **Přirozený pohyb** – porodnost, úmrtnost apod.,
2. **Mechanický pohyb** – migrace; 2 formy,
 - **Stěhování** (změna trvalého bydliště),
 - Migrace – vystěhování, imigrace – přistěhování,
 - Migrační saldo – rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých na sledovaném území za určité časové období,
 - Celkový přírůstek = přirozený přírůstek + migrační saldo,

- *Dojíždky* (Bez změny trvalého pobytu),
 - Hlavní příčinou postupné oddělování míst bydliště, pracoviště a odpočinku (školy, rekreace, sl.),
- **Sociálně právní pohyb** - př. změna politické příslušnosti, změna náb. vyznání.

Demografická statistika - základní metoda

1. Demografická statika - statistika stavu obyvatelstva (inf. o počtu, rozmístění apod),
2. Demografická dynamika - statistiky pohybu-měny obyvatelstva,
 - Přirozený, mechanický, soc.právní - porody, úmrtí, sňatky apod.,

Základní demografické metody

1. **Sčítání lidu** - census,
 - Nejstarší statistická akce,
 - Sběr, třídění, rozbor a publikování demografických, eko a soc. jevů → týkajících se všech osob žijících na vymezeném území (obyvatelé v celém státě),
 2. **Matriky** = běžná evidence přirozené měny,
 - Zákon č 301/2000 Sb. Zákon o matrikách, jménu a příjmení a prováděcí vyhláška,
 - Dělí dle doby, pro kterou byly/jsou vedeny na tzv. živé (matriční úřady) a mrtvé (archivech-veřejně přístupné),
 - Matriční úřady - při obecních úřadech,
- **Registry** - dnes existuje řada dalších způsobů zjišťování informací, např. registry
 - Př. populační registr, do kterého se dostaneme po narození.

1. **Běžná evidence migrací**

- Založen na povinnosti občanů hlásit k trvalému bydlišti,
- Občan ČR může mít jen 1 místo trvalka na našem území,
- Ohlásí místo trvalka na ohlašovně v místě nového trvalka,

2. **Populační registr**

- V Evropě už od 19. století,
- Základním principem je kontinuální shromažďování informací o jednotlivci žijícím na daném území,
- Zpravidla vzniká na základě sčítání lidu a dále je aktualizován nahráváním požadovaných údajů k jednotlivým os. v registru,

- Skoro ve všech evr. zemí, ale kvalita, úplnost a zaručení ochrany sbíraných dat,
3. **Mikrocensus** = zvláštní výběrové šetření,
- Možnost, kterou se získávají informace o občanech (co chce stát za nějakým účelem zjistit).

Demografické ukazatele - výsledky, které zjišťujeme;

- **Počet obyvatelstva** - dá se z toho zjistit věková struktura obyvatelstva,
 - *Interpolace* - odhad počtu obyvatel mezi censy (jestli se počet ↑ nebo ↓),
 - *Střední stav obyvatelstva* - poč. obyvatelstva k 1.7. každého roku,
- **Hustota obyvatelstva** - určeno počtem obyvatel, kteří žijí na území určité velikosti (km²),
- Struktura obyvatelstva - studuje z hlediska bio znaků (pohlaví, věk) a eko znaků (třídní slož, soc. slož.) a kulturních znaků (vzdělání, národnost),
 - Struktura obyv dle věku
 - Index maskulinity - udává poč. mužů na 1000 žen,
 - Index feminity - poč. žen na 1000 mužů,
 - Struktura obyv dle věku - poč. os. určitého věku v dané populaci,
 - věk - od stavu tkání lidského organismu,
 - Mentální v. - úroveň duševní vyspělosti,
 - Právní věk - věk, kdy os. vystupuje jako právní subjekt,
 - Chronologický - shodný s počtem dosažených let, měsíců a dní,
 - Progresivní - silná složka nejmladšího obyvatelstva,
 - Stacionární - stagnující,
 - Regresivní - poč. mladých slábne,
 - Vzdělanostní struktura obyv - charakteristikou sociokulturní úrovně.
 - Národností slož. obyv. - dáno příslušností jedinců k určitému národu.
 - *Národ*=historicky vzniklé velké relativně stabilní společenství lidí, pro které je příznačná společný jazyk, území, jednotná eko, materiální a duchovní kultura, společné tradice,
 - Změny národnostní struktury - vývoj vyplývá z přirozeného růstu populace.

Význam demografie pro SP

- *Reprodukce* - stálá obnova populace - směna nové generace a generaci vymírající,

- *Porodnost* - populační politika státu (kolik bude v budoucnosti aktivních pracovních sil),
- *Úmrtnost* - ukazuje na úroveň zdravotnictví,
- *Nemocnost* - hygienická a epidemiologická opatření,
- *Demografická struktura* - množství obyvatel v produktivním věku → jaký bude zdroj peněz do SP (souvisí se stárnutím obyvatelstva a množství dětí).

Populační politika

- *Dle cílů* kvantitativní - usměrňuje početní vývoj obyvatelstva,

Kvalitativní - usměrňuje strukturální vývoj obyvatelstva.

- *Dle používaných prostředků*,
 1. Stimulační - souvisí s výhodami (jaké jsou podpory a dávky rodin),
 2. Represivní,
- *Dle předmětu působení* pronatalitní politika - podpora porodnosti,

Antinatalitní politika - negativní př. Čína.

SOCIÁLNĚ POLITICKÉ IDEJE A INSTITUCE

Starověk

- Vliv na vývoj sociálně politických postojů → vývoj institucí v historii naší civilizace,
- Trend soc. myšlení byl konzervativní a tradiční → nezaměřené na budoucnost - předpokládali, že soc. změny budou provedeny nadpřirozenými silami,

Antika

- Východiskem SP ideál svobodného občana ve svobodném státě = svobodný pán byl živen otroky, proto nepotřeboval žádné soc. garance své existence od státu,
- *Sokrates* - Sokratovské dialogy - rozmluvy,

- *Platón* – Politeia (ústava),
- *Aristoteles* – smyslem života je blaženost → svobodný člověk má svou cnost uplatnit tím, že si pomůže sám, pokud se mu to nedaří, tak má rány osudu důstojně snášet,
- *Seneca* – nevěří, že stát může zákony a způsobem vlády zlepšit mravy občanů a řešit soc. problémy,

Římští autoři ve svých dílech zmiňují frustraci a pocity strachu a odcizení občanů – na tyto potřeby odpovědělo křesťanství.

Období církevního sociálního učení

- *Starý zákon* – židé řídili zásadami charitativní etiky (kniha Mojžíšova) a žádali nastolení spravedlnosti,
- *Nový zákon* – křesťanská láska, chápavý náhled nad dobovými soc. problémy,
- *O sociální rovnost* – nejvýraznější mezi nimi bylo husitství – šlo o nekritické hlásání rovnosti = egalitarismus,
- V současné době je soc. koncepce církve založena na sérii tzv. encyklik, které vydávají papežové.

Období utopismu

- *Thomas More* – Utopia – stát bez soukromého vlastnictví,
- *Tommaso Campanella* – Sluneční stát (řízený papežem – spravedlivě rozhoduje) → poukázal na ekonomickou podmíněnost rovnosti,
- *Thomas Muntzer* – zrušení soukromého vlastnictví a feudální hierarchii,
- *Claude Henri de Saint-Simon* – nechtěl odstranit soukromé vlastnictví, ale lepším plánováním chtěl více vyrábět a více a spravedlivěji rozdělovat,

Utopické snahy skončily a ukázaly, že SP musí řešit reálné zájmy soc. skupin, a ne sny jednotlivců.

Období osvícenství

- Zajištění nezadatelného lidského práva na existenci, na život,
- Liberalismus,
- Charles-Louis Montesquie – O duchu zákonů,
- Voltaire – Rozpravva o snášitelnost,
- Jean Jacques Rousseau – O společenské smlouvě,

Období liberalismu

- Označení v Evropě v 19. století pro soubor sociálněpolitických idejí,
- Znakem je nejvyšší hodnotou je jednotlivec, jeho práva a svoboda,
- Národní hospodářství = politická eko,
- *Adam Smith* - 1776 kniha „Zkoumání povahy a příčin bohatství národů,“ kde formuloval zákonitosti svobodného trhu a tržních vztahů, vysvětlil pojem tzv. neviditelné ruky trhu,
- *Jeremy Bentham* - zakladatel utilitarismu (základem morálky je užitek, prospěch),

Po období liberalismu významný vznik soukromoprávního pojištění - v 17. století vytvořeny pojistně matematické zákonitosti - technický předpoklad pro to, aby se občané mohli sami postarat o svou budoucnost.

Anarchismus

- Ideový směr, později politické hnutí,
 - Sami přímo nevytvořili žádnou koncepci SP - NIHILISMUS = naprosté popírání všech hodnot mravních, společenských - bez hodnot nemůže existovat stát,
- William Godwin.

Socialismus

- Ideologické a společenské hnutí související se vznikem a rozmachem industrializace a rozšiřováním tovární výroby,
- Karl Marx - „komunistický manifest“ - poprvé pojem „třídní boj“ - tř. dělníků, kapitalistů. Společnost musí vyvlastnit výrobní prostředky - předpoklad ideálního stavu, zaručující sociální rovnost.

Totalitarismus a fašismus

- Politický systém, jehož vládnoucí skupiny neuznávají žádné meze svých pravomocí, a snaží se regulovat všechny aspekty veřejného a soukromého života,
- Nejvyhraněnější formou - německý nacionální socialismus - A. Hitler (Mein Kampf),
- *Nacismus* = expanze rasové nadřazenosti německého národa a totality - vyvolal 2. sv. v. - zanikl vítězstvím spojenců r. 1945.

Sociálně politické ideje u nás

- Úspěchem této školy bylo vypracování a přijetí zákona o sociálním pojištění - tento

zákon

se stal vzorem pro ŘEC,

- Albín Bráf – Almužna a mzda,
- Karel Engliš – 1946 dílo SP – řešil, čím by se měla SP zabývat,
- Alois Rašín – soustava zákonů přijatých v letech 1922-1935 – na přípravě těchto zákonů pracovali i další,

Po 2. sv. v. reforma sociálního pojištění – zákon o národním pojištění – schválen 1948.

Období konzervativního myšlení

- nová pravice – konzervativní hnutí usilující o hospodářskou a politickou reformu kapitalismu,
- V čem konzervativci kritizovali sociální stát,
 - stát je špatně formulován,
 - Vměšuje se do liberálně tržní společnosti a umožňuje sám o sobě blahobyt a svobodu,
 - Neslučitelný se zachováním svobody, dlouhodobého blahobytu.

Vývoj sociálně politických institucí

- Na základě vývoje institucí vysvětlován vznik dnešních institucionálních struktur a nástrojů SP.
1. **Rodová solidarita** – setkáváme se s tím v rodovém systému – prvobytně pospolná společnost, kde je řešeno především úsilí rodu o přežití, v souvislosti s problémem obživy, která spočíval ve sběru, v lovu,
 2. **Paternalismus** – tyto instituce takto nazýváme, vznikly rozpadem rodového systému,
 - Asijské a severoafrické despotie – jsou to tyranské způsoby (nástroje) vlády,
 - Antické říše (ŘEC, Řím) – s despoty se můžeme setkat i v období antických říší,
 1. Období Solónů: Zrušil hypotekární dluhy a dlužní otroctví pro řecké občany (tzn. Svobodní občané Athén se pokud zadlužili a nebyli schopni splácet dostali do otroctví),
 2. Období Kleisthény – považován za otce demokracie, zrovnoprávnil všechny občany,

- *Střepinový soud* – ostrakismus – Athéňan napsal na hliněný střep jm. os., která dle něho škodí státu – pokud dostal většinu – musel 10 let opustit Athény,
 - Období Perikla – docházelo k tomu, že začali postupně shromažďovat zchudlé svobodní občané a začali ohrožovat stát – on zavedl tzv. diety – připomínali dnešní podpory nezaměstnanosti.
1. **Filantropie** – v období středověku nový institut – filantropie,
 2. **Chudinská péče** – dva typy,
 - Církevní chudinská péče – církevní instituce byly schopny se starat pouze o ty nejpotřebnější,
 - Institucionalizovaná chudinská péče – konec 18. st., kdy bylo vydáno nařízení Království českého – 1785 – do té doby se o to pořád starala hl. církev a obce, tímto nařízením ta povinnost přechází na vrchnost.
 3. **Institucionalizovaná filantropie** – rozvíjí myšlenky liberalismu,
 - Kategorie tzv. impotentních chudých – nemocní, staří, kteří byli ubytováni v chudobincích a pak kategorie práceschopných, kteří byli ubytováni v pracovních domech.
 4. **Životní pojištění** – začaly se rozvíjet, vznikat takové soukromoprávní formy, kterými bylo možné se zajistit na základě nějakých propočtů o úmrtnosti v tom období a věku – už tehdy se to rozlišovalo na ženy a muže.
 5. **Korporativní sociální ochrana a sociální pojištění** – věci které se přenesly i do našich současných systémů (využíváme podstatě dodnes).

SOCIÁLNÍ STÁT

- Role státu v SP je nezastupitelná, nejvýznamnější ve všech modelech SP,
- Stát dohlíží na naplňování a respektování základních principů SP,

Pro pojem sociální stát se používá více označení

1. **Stát veřejných sociálních služeb** – služby veřejnosti jsou poskytovány státem (stát má silný veřejný sektor),
2. **Stát blahobytu / Welfare state** – státy, které jsou schopny zajistit všem důstojné životní podmínky, ale ne luxus a nadměrné bohatství (blahobyť ve smyslu lidsky důstojných životních podmínek),

1. *Tzv. moderní SP*, která se opírá o; dobré zdraví, dobré vzdělání a zajištění obyvatelstva nezbytnými příjmy → zajistit vše jedincům důstojnou životní úroveň.
2. hl. myšlenkou je *přerozdělování* – tj. cestou veřejné politiky znovu rozdělit to, co již bylo prvotně rozděleno trhem → s cílem.
 - Vyrovnat šance při vstupu do života,
 - Zabezpečit podmínky pro dlouhodobou stabilitu a prosperitu společnosti jako celku.

Charakteristiky, znaky sociálního státu

- Takovéto státy se v co největší možné míře angažují do života občanů, snaží se o své občany co nejvíce postarat.
- Rozlišujeme 2 způsoby angažování státu (v rámci sociálního státu),
 - **Konceptor SP**
 - Ten kdo vymezuje právní rámec SP,
 - Určuje pravidla pro ostatní sociální subjekty – dbá na jejich dodržování,
 - **Přímý vykonavatel (realizátor) SP**
 - Stát sám realizuje některá sociálně politická opatření, dle zákonů, které vytvořil (např. stát je ten, kdo poskytuje konkrétní dávky, podpory ...)
 - Stát se snaží přenechávat některá opatření na ostatní subjekty,
 - Stát musí zajistit kontrolu, dozor nad tím, jak to je zabezpečováno, kontroluje se to zejména z hlediska dodržování standardů, stát subjektům pomáhá finančně, a to ze státního rozpočtu → v roli konceptora je stát nezastupitelný v roli vykonavatele SP se mohou úspěšně angažovat i nestátní subjekty.

Sociální stát je nejčastěji charakterizován jako stát, který;

- Více angažuje v řešení sociálních problémů občanů,
- V sociální oblasti má vysoké často i monopolní postavení,
- Přebírá na sebe sociální jistění obyvatel,
- Má rozsáhlý a jednotný systém sociálního zabezpečení (mnoho sl. poskytuje zdarma nebo za cenu neodpovídající hodnotě),
- Vysoká míra redistribuce,
- Ekonomicky náročný,
- Vede k centralizaci (stát řídí soc. instituce) a byrokracii.

Příčiny vzniku sociálního státu

1. **Snaha reagovat na tíživé sociální problémy** - chudoba, nezaměstnanost...
2. Vědecký pokrok (nové technologie),
3. **S technologickým pokrokem stoupají i nároky na lidský faktor a jeho kultivaci,**
4. **Vliv politiky** - mění vztahy mezi jedincem a státem.
5. **Demografické a sociální příčiny** - vývoj přinesl jevy (zmenšování rodiny, zaměstnanost obou, rodičů, oddělení pracovního místa od obydlí, oddělení generací), které omezily a vyloučily tradiční způsob řešení sociální pomoci vlastními silami, pomocí rodiny a přátel.
6. **Vzdělanost člověka** - vzdělanost úzce souvisí s produktivitou práce → zvyšující se produktivita práce vyžaduje vyšší nároky na lidský faktor.

→ sociální stát poskytuje služby stále většímu počtu občanů → finančně náročné → vysoké daňovým sazbám (vysoké zdanění má destruktivní vliv na ekonomiku) → nutně nalézt rovnováhu - vznik nestátních subjektů, zvýšit odpovědnost každého občana.

Etapy vývoje sociálního státu

1. **Období experimentálních počátků**
 - Snaha vytvářet základní pojišťovací schéma (úrazové, nemocenské, penzijní a v nezaměstnanosti) na základě dobrovolnosti s postupným přechodem na povinná pojištění,
2. **Období konsolidace**
 - Velká hospodářská krize na začátku 30. let znamenala velký obrat v SP, urychlila přijetí opatření, která by se jinak obtížně prosazovala. Prosadily se názory zdůrazňující roli státu v sociální oblasti,
3. **Sociální přestavba**
 - Položeny základy sociálního státu - vytvořeny základní instituce a základní legislativa,
4. **Sociální expanze**
 - „zlatý věk sociálního státu“,
 - Roste životní úroveň a sociální zabezpečení občanů. Jde o velmi štědré období sociálního stát s růstem blahobytu a s malou nezaměstnaností,
5. **Stagnace**
 - Ropná krize v 70. letech vyvolala dlouhodobou hospodářskou krizi → způsobilo to krizi sociálního růstu,

6. **Rekonceptualizace sociálního státu = přestavba**

- Státy si uvědomují, že sociální opatření musí odpovídat ekonomické (hospodářské) realitě a začínají redukovat sociální programy (hlavně se to prioritně zaměřuje na sociální pomoc),
- Od 70. let charakterizováno jako krize sociálního státu. Je zpochybňována jeho legitimita – řada odpůrců upozorňuje na to, že sociální stát vynakládá příliš mnoho prostředků na svůj vlastní provoz a neadaptuje se dostatečně rychle na měnící se potřeby.

Příčiny krize sociálního státu

• **Krize nákladů**

- Neúměrný růst nákladů. Sociální výdaje tvoří bariéru ekonomickému růstu. Sociální stát příliš drahý, zpomaluje hospodářský růst,

• **Krize efektivity** – ztráta efektivity sociálního státu,

• **Krize legitimacy**

- U zrodu sociálního státu byl sociální konsenzus – akceptace ideálů sociálního občanství, které je postavené na zásadě úplné rovnosti občanů v sociálních právech -toto brzy vyprchalo,

• **Demografické změny**

- Mladí lidé nesou tíhu rostoucí úrovně sociálního zabezpečení bez garance kompenzace, v budoucnosti (= oni financují současné důchody, ale nemají jistotu, že až budou oni staří bude jim důchod vyplácen),

Pozitivita sociálního státu

1. **Zajišťuje přípravu na povolání a vzdělání a univerzální zdravotní péči**

- U nás zdravotní péči nemusíme platit, až na nadstandardy.

2. **Zaměstnávání velkého počtu lidí ve veřejných sociálních službách**

- Diskutabilní – z hlediska sociálního státu je to pozitivum, dáváme lidem práci (mohou v těch sociálních službách pracovat) ale nesmíme zapomínat na to, že sociální pracovníci jsou i součástí byrokracie.

3. **Zvyšování kupní síly obyvatelstva**

- Tím, že lidem dáváme dávky a oni mohou nakupovat zboží, a tím podporují ekonomiku.

4. **Snižování sociální nerovnosti - tím vytváří pocit sociálního bezpečí**

- Zejména z hlediska, že sociální dávky by měly člověka zabezpečit na nějaké hranici životního minima - chudoby, aby byl schopen jimi zabezpečit základní životní potřeby, nedostal se do krizové situace, nebyl ohrožen na zdraví, životě.

5. **Zajišťuje určitou prevenci, kterou se šetří peníze**

- Stát má určité preventivní nástroje v různých oblastech,
 - zdravotní politika - prevence onemocnění (očkování, lékařské prohlídky),
 - vzdělávací politika - povinná školní docházka (prevence negramotnosti).

Typologie sociálního státu

Typologie Titmussova

- 1979, sociální stát rozdělil na 3 typy:

1. *Reziduální typ (anglosaský)*

- Lidské potřeby jsou uspokojovány prostřednictvím rodiny (ve které jedinec žije) a trhu (na, kterém participuje),
- Instituce přicházejí v úvahu až když výše zmíněné selhávají,

2. *Institucionální (Redistributivní, strukturální)*

- Je v podstatě opakem reziduálního. Aktivity státu jsou univerzální. Vycházejí ze zásady předcházet sociálním událostem,
- Základním cílem je sociální bezpečí a sociální rovnost což má snižovat sociální napětí konflikty,

3. *Pracovně - výkonový (korporativní)*

- Sociální potřeby jsou uspokojovány zejména na základě zásluh a pracovního výkonu.
- Odpovědnost státu je optimální - dle zásahů státu jde o typ stojící mezi dvěma předchozími.

- Typy sociálního státu se v jednotlivých zemích mění - hodně záleží na finančních prostředcích a na vládě.

Typologie dle Andersena

1. *Liberální sociální stát* - preferuje malé přerozdělování, soukromé pojištění a působení tržních mechanismů. Zaměřen na klienty s nízkými příjmy.

2. *Konzervativní* – stát je připraven trh coby zdroj sociálního zabezpečení. Klade důraz na zachování statusových rozdílů – redistribuce je proto zanedbatelná.
3. *Sociálně-demokratický* – řídí se zásadou univerzality. Sociální pomoc se poskytuje i středně příjmovým skupinám obyvatel. Stát vytlačuje trh.

Přístupy sociálnímu státu - k jeho vzniku

- Slovo přístup lze nahradit slovem popis role státu v sociální oblasti,
- Existují 4 základní teorie, kterými můžeme ten stát popsat.

Konsensuální teorie

- Klade důraz na lidskou potřebu řádu a pořádku, který člověku umožňuje vzájemné soužití s jinými a přežití.
- Předpokládá určité nadřazení nad většinou – jde o dobrovolné podřízení – jedinec je za to odměněn ochranou.
- Sociální konsenzus = společenská smlouva → dohoda je základní charakteristikou – to svědčí o určitém vztahu s koncepcí sociálního státu.
- Zahrnuje teorie společenské smlouvy, solidarismus, strukturální funkcionalismus a teorii společenské směny.
- Z hlediska sociálního státu je relevantní teorie společenské smlouvy a solidarismus.

Teorie společenské smlouvy

- Hobbesova koncepce státu ochránce – Na počátku válka všech proti všem
Aby si lidé zaručili určité jistoty, vytvořili si smlouvou stát, jemuž se pak podřizují.

Teorie solidarismu

- Leon Duguit, Auguste Comte, Emila Durkheim,
- 2 typy solidarity,
 - Mechanická solidarita – vývojově starší, zakládá se na slepém podřízení se kolektivní vůli. Charakteristická pro tradiční společnosti,
 - Organická solidarita – v moderní společnosti. Vytvořena na základě individuálního vědomí (sami chceme) – čím širší tím silnější solidarita,
- I sociální stát je založen na principu určité sociální solidarity → předpokládá solidární jednání ve prospěch sociálně potřebných občanů.
- Též se říká, že vznikl po 2. sv. v. jako výraz solidarity s potřebnými a k zahanbení blahobytných.

Konfliktuální teorie

- Výrazná sociální nerovnost, která je nezasloužená a nespravedlivá → v důsledku této nerovnosti je ve společnosti i různý přístup k materiálním a duchovním hodnotám - nerovnost životních šancí - z těchto důvodů existuje ve společnosti stále napětí mezi jedinci a skupinami - dochází ke střetu zájmů a konfliktům s cílem získat přístup k moci a majetku.

Teorie násilí

- stát to skutečné násilí nechce - aby lidé demonstrovali, stávkovali nebo nějakým způsobem bojovali, vraždili se apod. ale aby taková období, kdy lidé bojovali proto, aby si přilepšili (př. fašismus, nacismus, proti Židům, kteří se měli lépe, dnes může být problémem i uprchlická krize).

Teorie socialismu

- Základní hodnotou života pro socialismus je rovnost - cílem je, aby i lidé byli sociálně rovni - nerovnost je nespravedlivá.
 - Socialismus je proti soukromému vlastnictví - nahradilo veřejné vlastnictví,
 - Nejdůležitější pro stát - zájem kolektivu,
 - Západní socialismus - odnož socialismu - nedodrží všechny principy, označován také za demokratický socialismus.

Teorie Marxismu a Neomarxismu

- Karel Marx - kritizuje, že vládne v kapitalistických a buržoazních společnostech třída, která prosazuje jenom své zájmy a neslouží celé společnosti a mezi dělníky (ostatními) a kapitalisty existuje třídní boj.

Liberální teorie

- Liberalismus je výrazným myšlenkovým proudem zvláště v anglosaských zemích - promítá se do nově vytvořených konceptů naší SP.

Klasická liberální teorie státu

- stát je garantem „pravidel hry“,
- Liberalismus stále hledá hranice případných zásahů do fungování trhu a občanské

společnosti,

- Trh je prostředek emancipace člověka - vede ho ke zlepšení jeho vlastností, hl. prac. úsilí, větší odpovědnosti za sebe sama,
- Případy, kdy se člověk ocitne v situaci, kdy potřebuje pomoc druhých nejsou chybou tržního systému, ale důsledkem nedostatku předvídatelnosti a šetrnosti jedince. Tzn. Že chudoba je důsledkem lenosti, nezodpovědnosti lidí a nedostatku snahy,
 - Jedinci jsou na trhu schopni participovat, což nelze zabezpečit - ve společnosti nežijí jen zdraví a schopní, ale i nemocní, staří nebo pracovně handicapovaní → dle liberálů se má o ně postarat rodina,
 - pomoc odvislá od prověření výše majetku,
 - Různé formy soc. pojištění - musí být založen na dobrovolnosti a pojištění smluvním principu,
 - Spravedlnost - dle nich je trh sám synonymem spravedlnosti - trh je hl. prostředkem pro odstranění tříd, nerovností a privilegií → státní intervence vede k monopolům, protekcionářství a neefektivnosti.

Konzervativní teorie

- Kloní se k tradičnímu společenskému řádu, která dle konzervativců osvědčená, funkční a tím zdůvodňují proč do něho nějakým způsobem nezasahovat, pokud se do něho už musí zasahovat, tak jenom v krajních případech.

Zásady

1. Každý člověk ve společnosti se musí spoléhat sám na sebe,
2. Člověk nesmí být lhostejný k nouzi jiného člověka,
3. Sociální solidarita je morální povinností - od menších komunit (rodina) přes širší korporace (svazy, komory) až případně po stát. Soc. solidarita se v kolektivitách stává soc. závazkem.

Směry

Korporativistická teorie - lidé seskupují do skupin dle nějakých kritérií - vzdělání, povolání, protože jim to může přinášet nějaká privilegia.

Klientelismus (klientský model)

- Ve společnosti netržní vztahy,
- Vzájemné vztahy - občané, zaměstnanci, zaměstnavateli,

- Na jedné straně klient – ten kdo se po něčem poptává a je tomu druhému nějakým způsobem loajální (dítě by mělo loajální vůči rodičům),
- Patron (protějšek) – vlivná os. s pravomocí něco klientovi přidělit, mohou to být různé výhody, oddanost, podporují zájmy patrona – loajalita zvyšuje vliv patrona,
 - negativní klientelismus – jev vedoucí ke korupci,
 - Spočívá, že když někdo něco chce, tak za to musí něco dát.

Křesťanská sociální politika

1. Osobní princip – zdůrazňuje autonomnost jednotlivého člověka – prostor pro nezávislost (nezávislý člověk by měl mít vytvořený nějaký prostor, volnost pro to, co dělá),
2. Princip solidarity – založen na tom, že bychom měli solidární a poskytovat pomoc bližním,
3. Princip korporativismu – vytvoření korporátních spolků s křesťanskou povahou, které by plnily soc. fce, usilovaly o zlepšení kvality lidského života a boj proti liberalismu a socialismu.